

ÉMILE ZOLA

RAKKAUDEN

UHRI

ЭМИЛЬ ЗОЛЯ

Rakkauden uhri

«Public Domain»

Золя Э.

Rakkauden uhri / Э. Золя — «Public Domain»,

Содержание

I	5
II	9
Конец ознакомительного фрагмента.	10

Émile Zola

Rakkauden uhri

I

Pieni P: n kaupunki on kukkulalla.

Muinaisten vallitusten alapuolella juoksee kapea, mutta syvä joki – "Chanteclair" – jonka kirkas vesi lainehtii eteenpäin sävelmäisesti loiskien.

Kivisilta, joka kaupungin eteläisellä puolella menee yli Chanteclairen, on muodostunut ainoasta kaaresta, ja leveä matala rintasuojus on vanhojen kerjäläisten lepopaikkana kaupungin ulkokulmilla. Jos siltaa pitkin mennään rue Beau-Soeiliin, päästään Place de Quatre Femmesiin, hiljaiseen ja rauhalliseen paikkaan, joka on kivitetty neliskulmaisilla kivillä ja jonka välistä ruoho kukoistaa yhtä runsaana kuin niityillä.

Näyttää siltä kuin ympärillä olevat talot olisivat syvän unen vallassa. Silloin tällöin saattaa kuulla koiran haukuntaa ruohoportin takaa jos joku sattumalta menee ohi. Ainoa mikä antaa jotakin elämän vilahdusta tälle maailman kaukaiselle kulmalle, on upseerien kävely pari kertaa päivässä päivälliselle ja sieltä takaisin.

Julien Mihon asui puutarhurin luona torin vasemmalla puolella. Hänellä oli iso huone ensimmäisessä kerroksessa ja oma sisäänkäytävä. Hänen isäntäväkensä asui talon toisella puolella, ja sillä oli sisäänkäytävänsä rue Catherinen puolelta. Julienilla oli niinmuodoin pieni valtakuntansa aivan omissa hoteissaan, ja kahdestakymmenestäviidestä ikävuodestaan huolimatta eli hän niin itseensävetäytyneenä kuin vanha erakko.

Jo varhaisimmassa nuoruudessaan oli hän menettänyt vanhempansa, ja hänen holhoojansa oli lähettänyt hänet täysihoitoon. Sitten kuoli myöskin holhooja, ja silloin joutui Julien kokonaan yksikseen.

Viisi vuotta sitten oli hän saanut paikan postissa, ja hänellä oli vuosipalkkaa 1500 frangia. Tämä oli korkein mitä hän milloinkaan kykenisi saamaan, ja hän oli niin säästäväinen, ettei hänen päähänsäkään pistänyt odottaa mitään edullisempaa paikkaa elämässä.

Julien oli korkeakasvuinen, leveäharteinen mies, jolla oli suuret, luisevat kädet, joka seikka saattoi hänen tuntemaan usein itsensä onnettomaksi. Hän huomasi sitäpaitsi olevansa hyvin ruma, hänen otsansa oli kuhmuinen ja niin muodoin kuin sen olisi muovaillut hyvin taitamaton kuvanveistäjä. Ja tämä tietoisuus teki hänet araksi, etenkin kaikkea naisen nimellistä kohtaan. Eräs pesijätär oli kerran sanonut hänelle, että hän "kun kaikki kävi ympäri, ei sittenkään näyttänyt hulluimmalta", ja tämä liikutti häntä niin, että hänen oli vaikea päästä tasapainoon. Kadulla kulki hän aina niin nopeaan kuin mahdollista, pää alaspäin painettuna ja selkä koukussa, voidakseen mahdollisimman pian ryömiä jälleen onkaloonsa, Kömpelyytensä tietoisuus oli hänessä herättänyt melkein sairaloisen tarpeen kätkeytyä maailman silmistä. Hän vietti todellista luostarielämää, ilman ystäviä ja ilman rakkaus-suhteita, ja hän tuntui tässä suhteessa täysin tyytyvän kohtaloonsa.

Pohjaltaan tunsikin hän itsensä todella tyytyväiseksi ja oli aina hyvällä tuulella.

Joka aamu meni hän postikonttoriin ja teki ilman vastenmielisyyttä samat työt päivät umpeensa. Määrätyllä ajalla kävi hän syömässä päivällisensä, ja kun päivä oli loppunut, meni hän vuoteelle ja nukkui. Täten jatkui hänen elämänsä päivä päivältä, viikko viikolta, kuukausi kuukaudelta, ja niin sai yksitoikkoisuus hänen olemuksessaan hänet vähitellen yhä enemmän vangikseen – aivan niinkuin hiljaa nukuttava musiikki.

Kun hän tahtoi hankkia itselleen huvitusta, meni hän tavallisesti iltapäivällä rue Beau Soleiliin aina sillalle asti ja asettautui rintasuojukselle, heilutteli jalkojaan, tuijotti alas jokeen ja kuunteli hopeankirkkaan veden säveltenkaltaista loiskimista. Korkeat solakat lepät, jotka reunustivat joen

molempia rantoja, kuvastuivat veteen ja taivas tummeni vähitellen. Pitkän pitkät hetket saattoi hän istua syvissä ajatuksissa jolloin hän vertasi elämäänsä vesiputoukseen, joka juoksi niin tasaisesti ja levollisesti eteenpäin. Ja kun tähdet sitten alkoivat katsella alas taivaalta, meni hän kotiinsa sielussaan läpikäyvä rauhan ja tyytyväisyyden tunne.

Vapaapäivinä teki hän joskus pitkiä jalkamatkoja, melkein aina yksin. Hänelle oli oikea nautinto kulkea itsensä oikein väsyksiin ja sitten nukkua. Muutoin oli hänellä myöskin ystävä, kuuromykkä kupariinpiirtäjä, ja hänen kanssaan saattoi hän kulkea kokonaiset iltapäivät edestakaisin postihuoneen edustalla ilman että he edes merkkikielellä ajatuksiaan vaihtoivat. Joskus istuivat he myöskin Café-des-Voyageursissa ja pelasivat hiljaa ja ajattelevaisina shakkia toisen pelin toisensa jälkeen.

Julienilla oli kerran, aikoja sitten ollut koira, mutta kun tämän yli ajettiin kadulla, suri hän sitä niin kovin, ettei saattanut tehdä päätöstä uuden ostamisesta. Hänen postitovereillaan oli tapana ärsyttellä häntä kymmenvuotisella työllä, joka repaleisena ja paljasjalkaisena juoksenteli ja myi tulitikkuja ja joka tavallisesti aina sai häneltä jonkun rahasena. Mutta toverien iva suututti häntä, ja nyt alkoi hän vartioida tyttöä salassa voidakseen pistää hänelle rahasensa. Kukaan ei ollut koskaan tavannut häntä valleilla naisseurassa. Tehtaantöön tekijättäret kaupungista, jotka muutoin koettivat ärsyttää ihmisten intohimoja hävyttömällä puhetavallaan, jättivät hänet vihdoinkin rauhaan. Hän pakeni heitä sananmukaisesti, sillä hän piti heidän kehoittavaa nauruaan ivana.

Kaikki kaupungin asukkaat pitivät häntä aivan yksinkertaisesti tyhmänä; muutamat väittivät, että ei voinut koskaan tietää, missä saattoi tavata tuon – sellaisiin ei voi luottaa.

Julienin paratiisi, ainoa paikka, jossa hän tunsu olevansa täysin levossa ja rauhassa – oli hänen huoneensa. Heti kun hän oli saapunut sinne, ojensi hän itseään, monta kertaa nauroi hän, vieläpä ääneenkin yksinäisyydelleen, ja jos hän sattumalta katsoi peiliin, säikähti hän aivan sitä, että kasvonsa vielä olivat nuorteat.

Huone oli suuri ja jokseenkin säästäväisesti kalustettu; siellä oli ainoastaan sohva, ympyriäinen pöytä, kaksi tavallista tuolia ja nojatuoli. Sänky oli tilavassa alkoovissa ja pieni pähkinäpuinen piironki, jolla oli sijansa ikkunoiden välissä, näytti melkein lapsenleikkikalulta.

Mutta siksipä oli Julienilla myöskin kylliksi tilaa liikutella itseään. Ollessaan kotona asettautui hän tavallisesti sohvalle tahi kulki myöskin edestakaisin huoneessaan. Eikä hänellä koskaan ollut ikävä, vaikka hän ei koskaan kirjoittanut eikä lukenut postikonttorin ulkopuolella. Vanha rouva, jonka luona hän söi päivällisensä työskenteli itsepintaisesti hänen sielunsa sivistykseksi ja lainaili hänelle usein romaaneja. Mutta kun hän oli ne jättänyt, oli mahdotonta keskustella hänen kanssaan niiden sisällyksestä. Hän piti kaikkia näitä monimutkaisia juttuja etsittyinä ja luonnottomina. Julien piirustikin hieman – aina sama ankaran säännöllinen naisprofiili, jolla oli helminauhalla kaunistettu tuuhea, lainehtiva tukka. Mutta hänen ainoa intohimonsa oli musiikki. Hän saattoi istua kaikki illat soittaen huilua. Mikään maailmassa ei tuottanut hänelle niin suurta huvia, kuin tämä. Ja hän oli oppinut sitä aivan omin neuvoin. Pitkän aikaa oli hän kaivannut vanhaa keltaisesta puusta valmistettua huilua, jonka hän oli huomannut erään vaatekaupustelijan ikkunassa. Hänellä oli rahaa niin paljon että olisi voinut sen ostaa, mutta ei tahtonut pelosta tehdä itseään naurettavaksi. Vihdoinkin päätti hän yhtäkaikki seurata sydämensä halua ja vei huilun mukanaan kotiin, kätkien sen huolellisesti takin alle. Sitten tutkiskeli hän innokkaasti kahden vuoden aikana vanhaa "huilukoulu", jonka hän oli löytänyt eräästä kirjakaupasta.

Ja nyt oli hän kuusi kuukautta sitten onnellisesti päässyt niin pitkälle, että uskalsi soittaa avoimen ikkunan ääressä. Kun hän myöhäisinä, lämpöisinä kesä-iltoina, koko korttelin jo uneen vaivuttua, arasti antoi huilunsa sävelten kaikua, muistutti se rakastajan ääntä, joka uskoo hiljaiselle yölle sen mitä ei koskaan saisi huuliltaan päivän valossa.

Monta kertaa sammutti hän myöskin säästäväisyydestä kynttilänsä ja soitti pimeässä, sillä hän osasi useimmat sävelmät ulkoa. Ja ohi kulkevat katselivat ylöspäin eivätkä saattaneet käsittää, mistä tämä harvinaisen hillitty musiikki mahtoi saapua – se muistutti aivan satakielen kaukaista laulua.

Julienin huilussa oli halkeama, ja tämä antoi sen äänelle jotakin omituisen verhottua. Kuului aivan siltä kuin vanha markiisitar viime vuosisadalta olisi hyräillyt itseksensä tanssisävelmiä nuoruutensa ajoilta.

Julien oli monta kertaa pelännyt, että naapurit valittaisivat hänen soittonsa johdosta. Mutta pienten maakaupunkien asukkailla on tavallisesti hyvä uni. Hänen läheisimpänä naapurinansa oli muutoin ainoastaan juristi, monsieur Savournain ja eläkettä nauttiva santarmikapteeni Pidoux, ja molemmat nämä herrat olivat hyvin mukavia ja menivät vuoteelle jo kello yhdeksän aikana. Enin häntä tekivät levottomaksi sen hotellin asukkaat, jotka kuuluivat de Marsannen perheeseen, hotellin, jonka ylhäisen synkkä etusivu kohosi kadun toisella puolella vastapäätä hänen ikkunaansa. Tuo suuri yksikerroksinen rakennus ja sen suuri ruohonpeittävä ulkoporras näyttivät melkein luostarilta. Säännöllisesti joka päivä samalla kellonlyönillä avattiin ikkunanverhot ja suljettiin yhtä säännöllisesti joka ilta, niin että huoneeseen ei saattanut heittää ainoatakaan silmäystä tiheästi vedettyjen uudinten taakse. Hotellin vasemmalla puolella oli puutarha valtavine, vanhoine kastanjapuineen.

Istuessaan ja katsellessaan upeaa rakennusta synkkine muureineen ja upeine puistoineen, ajatteli hän että jos hänen huilunsoittonsa ei viehättäisi Marsanne perhettä, niin tulisi heidän sanoa ainoastaan sana eikä hän koskaan uskaltaisi soittaa enempää.

Hotel de Marsanne oli muutoin ylistetty koko maassa; kerrottiinpa, että muukalaiset olivat tulleet pitkiä teitäkin siellä käymään. Ja maine tiesi myöskin kertoa perheen rikkauksista. Julien oli usein istunut kokonaisia tunteja ikkunan ääressä ja tuijottanut suoraan vanhaan rakennukseen saadakseen jotakin selkoa tästä satumaisen rikkaasta perheestä. Mutta hän ei saanut koskaan nähdä mitään muuta kuin harmaan kivedustan ja tummat kastanjapuut. Vanha, sammaleinen ovi ei koskaan auennut, eikä koskaan nähty ihmisolentoa kulkevan sen leveitä ulkoportaita. Marsannen perhe oli kokonaan lakannut käyttämästä tätä käytävää ja käytti sen sijaan ristikkoporttia rue Sainte Annen puolella. Sitäpaitsi oli siellä myöskin pieni takaportti, josta päästiin kapealle kadulle puutarhamuurin taakse, mutta tätä porttia ei Julien voinut ikkunastansa nähdä.

Hänelle oli Hotel Marsanne autio ja kuollut, aivan kuin satujen palatsit, joiden asujamet olivat näkymättömät. Kaikki elämä mitä hän täällä näki oli siinä, että palvelijat vetivät ja laskivat ikkunaverhot aamulla ja illalla. Muutoin tuntui koko talo yhtä synkältä ja alakuloiselta kuin haudan ympäristö hiljaisella kirkkomaalla. Ja tämä juhlallinen, salaperäinen hiljaisuus, joka lepäsi yli kaiken, liikkui lopullisesti nuorta miestä yhä enemmän ja enemmän.

Monena iltana ennen levolle menemistään sammutti hän kynttilänsä ja seisoi kauan ikkunan ääressä epäröidessään niitä salaisuuksia, jotka tämä Hotel Marsanne kätki, joka kuvastui ikäänkuin iso, musta pilkku tummaa taivasta vastaan. Mutta ikkunanverhojen täytyi olla aina yhtä huolellisesti eteen vedetyt, sillä ainoakaan valonsäde ei koskaan tunkeutunut verhojen raoista. Kokonaisuudessaan se teki sellaisen asutun huoneen vaikutuksen, jonka seinien sisällä saattaa ajatella hukkuvien ihmisten hengittävän, se näytti pikemmin täysin kuolleelta... Ja silloin sai Julien rohkeutta ja tarttui huiluunsa. Nyt saattoi hän soittaa häiritsemättömäsi. Vastapäätä oleva autio huone lähetti vastakaiun hänen sointuille säveleilleen, ja pitkäveteiset soinnut hävisivät synkeään puutarhaan, josta koskaan ei kuulunut linnun siiven suhahdusta. Oli juuri kuin vanha, keltainen puuhuilu olisi antanut ikivanhojen saveltensa kaikua nukkuvan prinsessa Ruususen linnasta.

Eräänä päivänä kiinnitti eräs toveri postissa Julienin huomion vanhaan aviopariin, joka kulki yli torin kirkon vierellä, ja hän sanoi, että siinä oli markiisi ja markiisitar Marsanne. He menivät harvoin ulos, niin että hän näki tänään heidät ensi kerran.

Vanha aviopari teki melkein valtavan vaikutuksen Julieniin – he näyttivät molemmat niin laihoilta ja juhlallisilta. Hitaasti kulkivat he eteenpäin väsynein askelin ja vastasivat ainoastaan hieman nyökäyttäen päätään vastaantulleille arvokkaaksi tervehdykseksi. Ja nyt kertoi toveri Julienille, että ylhäisellä parilla oli tytär, mademoiselle Therese de Marsanne, joka oli vielä luostarissa, ja että pieni Combelle, joka oli asianajaja Savournainin apulaisena oli nuoren neidin rintaveli. Ja todellakin – juuri kun vanha pääri poikkesi rue Saint Anneen, tuli äkkiä pieni

Combel heitä vastaan ja markiisi ojensi hänelle kätensä, kunnia, joka muutoin ei tullut kenenkään osaksi. Julien kärsi sananmukaisesti tämän kädenpuristuksen näkemisestä – sillä Combel kaksikymmentävuotias, jolla oli vilkkaat silmät ja ilkeä suu – oli jo kauan ollut hänen selvä vihollisensa. Combel teki hänelle kiusaa hänen arkuutensa johdosta, kiihoitti pesijättäriä rue Beau-Soeilissa häntä vastaan, ja asia meni lopuksi niin pitkälle, että eräänä päivänä syntyi tappelu molempien nuorten miesten kesken, joka päättyi niin, että Combel sai silmänsä sinisiksi.

Toisena iltana sen jälkeen kun Julien oli kuullut ja nähnyt tämän, soitti hän vielä tavallista hillitymmästi.

Hänen mielenkiintonsa Hotel Marsanneen ei muutoin ollenkaan muuttanut hänen tapojansa. Hän meni postikonttoriin, söi aamiaisensa, söi päivällisensä ja teki kävelyretkensä pitkin Chanteclairen rantaa.

Näin kului kaksi vuotta. Hän oli tottunut vanhan, hiljaisen rakennuksen muotoon, sen sammaleisiin ulkoportaihin, sen synkkään fasaadiin ja suljettuihin ikkunanverhoihin niin että ne aivan muodostivat osan hänen elämästään.

Julien oli nyt asunut kokonaista kolme vuotta Place des Quatre-Femmesissa, kun eräs äkillinen tapahtuma antoi uuden suunnan koko hänen elämälleen.

Oli lämmin, tähtikirkas kesäkuunilta.

Julien istui ja soitti huilua huoneessaan, kun äkkiä ikkuna avattiin auki Hotel Marsannea vastapäätä ja kirkas päivänvalo virtasi sieltä. Nuori tyttö nojautui ikkunanreunustaan ja pysähtyi siihen pää kohotettuna ikäänkuin kuunnellakseen. Julien vapisi ja lakkasi soittamasta. Hän ei saattanut nähdä nuoren tytön kasvoja, vaan ainoastaan hänen pitkän, hajallaan olevan tukkansa, joka riippui valtavina laineina alas hänen hartioiltaan.

Seuraavassa silmänräpäyksessä kuului kirkas ääni öisestä hiljaisuudesta. – Kuulitko, Françoise? Minä luulin varmaankin, että se oli musiikkia. – Luultavasti satakieli, mademoiselle, vastasi, joku huoneesta. – On parasta sulkea ikkuna nyt, sillä muussa tapauksessa saamme kaikellaisia lentäviä eläimiä. Siellä tuli jälleen pimeä, mutta Julien ei saattanut jättää paikkaansa ikkunan ääressä. Hän oli vielä kokonaan sen äkillisen valonsäteen häikäisemä, joka niin nopeasti oli tunkeutunut näistä vanhoista muureista.

Vapisten ja kauhistuen kysyi hän itseltään, mahtoiko tällä ohimenevällä ilmestyksellä olla onnellinen merkitys?

Hyvän ajan jälkeen alkoi hän jälleen soittaa aivan hiljaa. Ja hän hymähteli ajatuksesta, että nuori tyttö nyt kenties uskoi, että siellä istui satakieli jossakin vanhassa kastanjapuussa.

II

Seuraavana päivänä puhuttiin postikonttorissa siitä suuresta uutisesta, että mademoiselle de Marsanne oli tullut kotiin luostarista.

Julien ei puhunut ollenkaan mitään siitä, että hän oli jo nähnyt hänet – alastomin olkapäin ja hiukset hajallaan. Mutta hän tunsu itsensä hyvin levottomaksi, hän tunsu jotakin harvinaista ja epäselvää tätä nuorta tyttöä kohtaan, joka oli häirinnyt hänen rauhallista olemassaoloaan. Nyt kulki hän alinomaisessa pelossa, että ikkuna uudelleen avaantuisi. Hänen rauhansa oli häiritetty, hän ei saattaisi enää tuntea koskaan samaa kotoisuutta kuin ennen. Hän olisi nähnyt paljoa kernaammin, että äskensaapunut olisi ollut mieshenkilö, koska naiset tavallisesti ovat ivallisempia. Saisiko hän tästä lähtien ollenkaan rohkeutta soittaa enää huilua? Hänhän soitti luonnollisesti ylen liian huonosti tuollaiselle nuorelle naiselle, joka aivan varmasti ymmärsi musiikkia.

Hän epäroiti kauvan tätä ja selvitti lopullisesti itselleen, että hän suorastaan vihasi Thereseä.

Illan tultua meni hän kotiin reippain askelin. Hän ei syyttänyt tulta ennenkuin saisi nähdä hänet, ja aikoi heti mennä vuoteeseen, osottaakseen hänelle, että hän oli suuttunut.

Mutta uteliaisuus veti häntä vastustamattomasti katsomaan, mitä ulkona saattaisi tapahtua.

Ikkuna suljettiin. Äsken, ennen kymmentä tunkeutui laimea valo ikkunanverhojen kautta, mutta se sammui heti. Julien istui järeällä ja katseli pimeää ikkunaa.

Näin urkki hän nyt illan toisensa jälkeeni vastoin tahtoaan.

Näennäisesti oli kaikki kuten ennekin. Talo lepäsi siinä, ulkomuoto samallinen kuollut, kuten ennenkin ja tarvittiin terävät silmät, jos mieli käsittää mitään siitä uudesta elämästä, joka sisällä liikkui.

Monta kertaa saattoi nyt heikko valo luisua ikkunoiden ohitse tahi myöskin vedettiin ikkunan verhot jonkin verran syrjään, niin että saattoi heittää katseen johonkin noista äärettömistä huoneista. Joskus kuultiin kevyitä askeleita puutarhasta, ja silloin tällöin kuultiin hillittyä pianonsoittoa ja laulua vanhasta rakennuksesta.

Julien koetti perustella uteliaisuuttaan sillä, että nämä uudet ilmiöt tekivät hänet hermostuneeksi. Ah, miten usein hän halusi entisiin aikoihin, jolloin vanha, autio talo lähetti hänelle vastakaipun hänen huilumusiikistaan!

Vaikkakaan hän ei ollenkaan tahtonut myöntää sitä itselleen, oli hänessä jälleen kaipaava halu saada nähdä Thereseä. Hän loi itselleen aivan haavemaisen mielikuvan hänen ulkomuodostaan – ruusuiset kasvot, säteilevät silmät ja hymyilevä ilme kasvoissa. Mutta koska hän ei koskaan uskaltanut päivisin ikkunan ääreen, ei hän nähnyt häntä muulloin kuin illan hämärässä.

Eräänä aamuna, kun hän tahtoi vetää kokoon ikkunanverhot suojaksi päivänpaistetta vastaan näki hän Theresen seisovan kaukana huoneessaan.

Hän pysähtyi kun kivettyneenä lattiaan eikä uskaltanut tehdä ainoatakaan liikettä. Hän tuntui olevan syventynyt ajatuksiinsa. Hän melkein säikähtyi hänen näkemisestään, sillä hän oli aivan toisellainen kuin mitä hän oli kuvitellut – suurikasvuinen ja kalpea, mutta hänellä oli kauniit säännölliset piirteet. Hänen suunsa oli jonkin verran liian suuri, mutta hänellä oli tavattoman punaiset huulet, ja hänen syvät, tummat, mustat silmänsä antoivat koko hänen olemukselleen julman kuninkaallisuuden leiman...

Hän meni hitaasti ikkunaan, mutta oli kuin hän ei näkisi häntä, hän oli liian kaukana. Niin vetäytyi hän jälleen takaisin. Hänen rytmillisissä liikkeissään oli paljon voimaa ja mieltymystä, niin että Julien tuntui varsin pieneltä häneen verraten. Ja nyt, kun hän oli hänet oikein nähnyt, lisääntyi hänen pelkonsa yhä enemmän.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.